

**TEMA:
Klanmæssigt tilhørsforhold i det sydlige og centrale Somalia**

November 2015

Dansk Flygtningehjælps landeprofiler og temarapporter er et uddrag af aktuelle, asylrelevante baggrundsoplysninger om et enkelt land eller tema. Landeprofilerne og temarapporterne er baseret på oplysninger indsamlet af andre aktører og er således ikke et udtryk for Dansk Flygtningehjælps egne oplysninger eller holdninger. Dansk Flygtningehjælp er en privat, humanitær organisation, der arbejder med flygtninge og fordrevne i mere end tredive lande samt med rådgivning af asylansøgere i Danmark.

Indhentelse af oplysninger afsluttet i august 2015.

Indholdsfortegnelse

1. Temarapport om klanmæssigt tilhørsforhold i det sydlige og centrale Somalia	4
2. Klan- og slægtsstrukturer	4
2.1. Majoritetsklaner	4
2.2. Minoritetsgrupper	5
2.3. Bantu.....	6
2.4. Benadiri (herunder Reer Xamar/Hamar og Bravanese)	7
2.5. Andre minoritetsgrupper	8
3. Klanbeskyttelse.....	9
3.1. Klanbeskyttelse i Mogadishu	11
4. Myndighedsbeskyttelse.....	12
5. Flygtningenævnets praksis	13
5.1. Tilladelser.....	13
5.2. Afslag	14
6. Udsendelse.....	15
7. Kilder	15

1. Temarapport om klanmæssigt tilhørsforhold i det sydlige og centrale Somalia

Dansk Flygtningehjælp har i en årrække udfærdiget såkaldte "landeprofiler" på udvalgte lande. Disse landeprofiler indeholder udover aktuelle, asylrelevante baggrundsoplysninger også generelle baggrundsoplysninger om det udvalgte land, såsom eksempelvis oplysninger om landets historie, politiske struktur og geografi.

Som noget nyt udarbejder Dansk Flygtningehjælp nu rapporter, der har fokus på et særligt tema og som således ikke på samme måde som landeprofilerne dækker generelle baggrundsoplysninger om et udvalgt land. Temarapporterne er heller ikke nødvendigvis begrænsede til at handle om et enkelt land, men kan også vedrøre temaer, der går på tværs af landegrænser.

Nærværende temarapport har fokus på baggrundsoplysninger om klanmæssigt tilhørsforhold i det sydlige og centrale Somalia og i Flygtningenævnets praksis. Rapporten har tidsmæssigt fokus på perioden efter etableringen af den nuværende somaliske regering i august 2012 frem til august 2015.

2. Klan- og slægtsstrukturer

85% af Somalias befolkning er somaliere, mens 15% er Bantu og andre ikke-somaliere (inklusiv 30.000 arabere).¹ Der eksisterer dybe splittelser i det somaliske samfund baseret på yderst komplekse tilhørsforhold til klan- og slægtsstrukturer, der præger sociale, politiske og økonomiske forhold på alle niveauer. Klansystemet er dynamisk og komplekst; det ændrer sig konstant, ikke mindst på grund af flygtningestrømme forårsaget af borgerkrigen, men ligeledes på grund af det stigende befolkningstal i Somalia som skaber splid internt i klanerne. Antropologer såvel som somaliere er ofte uenige om genealogien af de mange klaner og befolkningsgrupper, og det bemærkes i den forbindelse, at det somaliske klansystem ikke er en præcis videnskab.²

Klanerne fungerer som en sub-etnicitet i det somaliske samfund. Klanmæssigt tilhørsforhold er den største identitetsskabende faktor for somalierne, som oftest kender til deres præcise stilling i klansystemet.³

Klansystemet er patrilineært og hierarkisk struktureret. Det kan opdeles i flere linjer: hovedklan, klan, sub-klan, i nogle tilfælde sub-sub-klan, familieklan samt *mag* eller *diya*⁴. Klanerne ledes af en klanleder (*suldaan*, *ugaas* eller *issim*) og de ældre (*oday*). Klanlederens rolle er primært juridisk og repræsentativ. De ældre regulerer ressourcfordelingen samt fungerer som konfliktløser.⁵

2.1. Majoritetsklaner

¹ CIA World Factbook, opdateret august 2015

² European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 44-45

³ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 10

⁴ Mag eller diya betyder begge blodkompensation på henholdsvis somali og arabisk. *Mag-paying groups* er den mest basale og funktionelle linje i klansystemet og omfatter alt fra et par hundrede mennesker til et par tusinde, afhængig af slægtskabets størrelse, jf. Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) report of a lecture by Joakim Gundel in May 2009, publiceret i december 2009

⁵ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 10

De fire somaliske klaner med størst indflydelse, også betegnet som "noble" klaner (*Samaale*) på grund af deres fælles stamfader Samaal, er *Darod*, *Hawiye*, *Dir* og *Isaaq*.⁶

Darod-klanen opdeles normalt i tre større grupper: *Ogaden*, *Marehan* og *Harti*. Harti-klanen i sin tur er en føderation af tre klaner: *Majerteen* i Puntland samt *Dulbahante* og *Warsangeli*, som geografisk bor på omstridte grænseområder mellem Puntland og Somaliland. Ogaden-klanen er mest indflydelsesrig i Etiopien, men har også stor indflydelse i begge Jubba-regioner. Marehan-klanen har sit fæste i det sydlige og centrale Somalia.⁷

Hawiye-klanen opholder sig primært i det sydlige og centrale Somalia. Klanens mest indflydelsesrige subdivisioner er *Abgal* og *Habr Gedir*, som begge er dominerende i Mogadishu.⁸

Dir-klanen har sit fæste i det vestlige Somalia og i mindre områder i det sydlige og centrale Somalia. De primære subklaner er *Isaa* og *Gadabursi*, begge tilstede i Somaliland og grænseområderne ved Etiopien og Djibouti, samt *Biyomaal* i det sydlige Somalia.⁹

Isaaq-klanen er den største klanfamilie i Somaliland. Nogle forskere samt somaliere mener at Isaaq er en del af Dir-klanen.¹⁰

En anden klanfamilie, *Digil* og *Mirifle/Rahanweyn* stammer fra forfaderen Saab, som ligesom Samaale siges at være en efterkommer af Profeten Mohammed. Begrebet "Rahanweyn" anvendes sommetider for at beskrive en separat klanfamilie, identiske med både Digil og Mirifle-klanerne. Saab-klanerne betegnes ofte som fastboende landbrugere (til forskel fra Samaale-klanerne, som betegnes som nomadiske hyrdefolk). De bor primært i de frugtbare områder omkring Shabelle og Jubba-floderne (Bay og Bakool-regionerne). Saab-befolkningen taler Maay-tiri, en dialekt som adskiller sig betydeligt fra Maxaa-tiri, som tales af de andre klaner. På grund af en mere "blandet" baggrund, betegnes Saab sommetider som en klan med lavere rangering end Samaale, men der sker ingen systematisk diskrimination af medlemmer fra Saab-klanerne og både Saab og Samaale anses for at være "noble" klaner, hvis medlemmer har lov til at bære våben.¹¹

2.2. Minoritetsgrupper

Begrebet minoritetsgrupper dækker blandt andet over minoritetsklaner såvel som etniske og religiøse minoritetsgrupper.¹² Andre minoritetsgrupper adskiller sig fra majoriteten på grund af deres beskæftigelse. Herudover kan medlemmer af majoritetsklaner betragtes som en minoritetsgruppe på grund af deres geografiske placering. For eksempel betragtes subklanen *Biyomaal*, som tilhører den "noble" majoritetsklan *Dir*, som en minoritet i det sydlige Somalia, hvor de er undertrykt af *Hawiye* og *Darod*-klanerne.¹³

Fælles for minoritetsgrupperne er, at de ikke er inkluderet i samfundet, og deres sprog og kultur er hverken accepteret eller respekteret¹⁴; "*Minority clans continue to be excluded from political*

⁶ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 43

⁷ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 43

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid. s. 44

¹¹ Ibid.

¹² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, (17. januar 2014) , s. 9

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

participation, have limited access to justice, and are denied multiple other rights such as the right to an adequate standard of living, freedom from hunger, right to an adequate standard of health and the right to an education. Though many in Somali society are unable to access these rights, minorities are disproportionately affected."¹⁵

Sædvaneret forbyder ægteskab mellem medlemmer af forskellige minoritetsgrupper og majoritetsklaner¹⁶, men blandede ægteskaber forekommer i stigende grad. I bydelen Hamar Weyne i Mogadishu ser man for eksempel, at personer tilhørende Benadiri-folket indgår ægteskab med personer fra Hawiye-klanen.¹⁷

United States Department of State (USDS) fastslår endvidere i deres 2014 Country Reports on Human Rights Practices for Somalia, at "*Minority groups, often lacking armed militias, continued to be disproportionately subjected to killings, torture, rape, kidnapping for ransom, and looting of land and property with impunity by faction militias and majority clan members. Many minority communities continued to live in deep poverty and to suffer from numerous forms of discrimination and exclusion.*"¹⁸

Som er tilfældet med majoritetsklanernes geografiske placering, kan en minoritetsgruppe ligeledes indtage status som majoritet i et område. *Bantu* er for eksempel en lokal majoritet i mange områder i det sydlige og centrale Somalia, men er nationalt undertrykt af militært stærkere klaner.¹⁹

Andre minoritetsgrupper og/eller klaner omfatter blandt andet *Galgalaand, Bajuni, Benadiri* (inklusive *Rer Hamar/Xamar* og *Bravanese*) samt *Midgan* (også *Gabooye* eller *Madhiban*), *Tumal, Yibir* og *Galgala*. Nogle af disse bliver behandlet selvstændigt i de følgende afsnit. Det bemærkes, at klaner og minoritetsgrupper kan have forskellige navne i forskellige regioner, og at somalierne sommetider kun kender deres subklan eller familieklan, hvilket gør det til en umulig opgave at præsentere en fuldstændig oversigt over de mange klaner og minoritetsgrupper.

2.3. Bantu

Bantu er den største minoritetsgruppe i Somalia.²⁰ Afhængig af region, kendes Bantu også ved andre navne som f.eks. *Jareer* (sub-klan)²¹, *Gosha, Makane, Shiidle, Reer Shabelle* eller *Mushungli*. Bantu-folket er primært bønder og bor i det sydlige Somalia omkring Jubba og Shabelle. De fleste taler bantu, medens nogle grupper taler arabisk eller swahili²², og andre har tilegnet sig det somaliske sprog (*Maay-tiri*)²³.

Generelt forsøger majoritetsklanerne i Somalia at assimilere minoritetsgrupper for at kontrollere dem. Situationen med Bantu er dog anderledes, idet Bantu anses for at adskille sig for meget til at

¹⁵ Amnesty International, *Somalia: Mogadishu cannot qualify as an Internal Flight Alternative* (26 September 2013)

¹⁶ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 6

¹⁷ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 35

¹⁸ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 6

¹⁹ Ibid.

²⁰ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 46

²¹ Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014), s. 20

²² United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 31

²³ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 46

kunne assimileres, og undertrykkelsen sker derfor gennem marginalisering, hvilket har medført, at angreb rettet mod Bantu-folket anerkendes som berettigede og straffrie.²⁴

Situationen har ændret sig over tid, delvis fordi Bantu-grupper er begyndt at organisere og bevæbne sig, hvilket har medført at Bantu-grupper i nogle områder har vundet styrke.²⁵ Sub-klanen Jareer er blandt andet en majoritet i Mogadishu-distriktet Hamar Jajab²⁶ og medlemmer af Bantu-folket har efter 1990 haft fremgang både politisk og socialt.²⁷

Ikke desto mindre er Bantu-folket fortsat en marginaliseret gruppe; historisk er de efterkommere af tidligere slaver og typisk er de i stor risiko for at blive udsat for diskrimination, marginalisering og forfølgelse på grund af deres distinkte kultur og kendetegn.²⁸

Minority Rights Group International bekræfter i deres 2015-rapport, at Bantu-folket fortsat er en udsat og sårbar gruppe:

*“With increasing instability inside Somalia, minority groups such as Bantu and Banadiri continue to face vulnerability and exclusion.”*²⁹

Endvidere generelt om minoritetsgrupper i det sydlige og centrale Somalia:

*“This exclusion from the dominant clan structure, or membership in a weaker clan, leaves minority groups more vulnerable to property-grabbing, physical attacks, killings and general discrimination. Research by MRG during 2014 in Somalia found that clan-based hierarchies continued to enable widespread sexual violence and other rights abuses against minorities, particularly women.”*³⁰

Sikkerhedssituationen for Bantu-folket er truet på grund af den geografiske placering; områderne omkring Middle Shabelle og Hiiraan er præget af kamphandlinger mellem AMISOM og Al-Shabaab.³¹

Al-Shabaab truer endvidere medlemmer af Bantu-folket på grund af deres religiøse overbevisning:

*“Religious minorities include a very small population of Somali Christians, as well as ethnic minorities within Islam – Ashraf and Sheikhal. Al-Shabaab, based on its strict interpretation of Islam, is targeting those who follow (Sufi) Somali-Islamic, Christian or traditional African (Bantu/Jareer) religious beliefs and practices. Benadiri, Bantu and Christian minorities are targets of religious persecution by Al-Shabaab.”*³²

2.4. Benadiri (herunder Reer Xamar/Hamar og Bravanese)

²⁴ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 31

²⁵ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 31

²⁶ Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014), s. 20

²⁷ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 31

²⁸ Ibid s. 32

²⁹ Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 – Somalia* (2. juli 2015)

³⁰ Ibid.

³¹ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 102

³² Ibid. s. 103

Benadiri-folket var oprindelig forretningsmænd som boede langs med Benadiri-kysten omkring Mogadishu, Merka og Baraawe.³³ *Reer Xamar* er sommetider betegnet som en sub-klan til Benadiri-folket (som dog som regel ikke betragtes som en klan da de ikke har en fælles stamfader, jf. om majoritetsklanerne i afsnit 2.1), men betegnes i visse henseender som en selvstændig minoritetsgruppe på linje med Benadiri.³⁴

Benadiri har historisk et ry for at være velstående i det somaliske samfund, og var på denne baggrund udsat for overgreb i begyndelsen af borgerkrigen.³⁵

På grund af deres økonomiske status har Benadiri-grupper haft succes med at købe sig til beskyttelse fra majoritetsklaner, blandt andet i Merka.³⁶ Benadiri-folket er dog af samme årsag i risiko for at blive udsat for afpresning af militante majoritetsklaner.³⁷

Benadiri er ligesom Bantu en sårbar minoritetsgruppe, som på grund af den usikre tilstand i Somalia, bliver ekskluderet fra samfundet.³⁸ Al-Shabaabs restriktive fortolkning af islam medfører endvidere, at medlemmer af Benadiri-grupper er i risiko for forfølgelse på grund af deres religiøse overbevisning.³⁹

2.5. Andre minoritetsgrupper

Udover de ovennævnte etniske (og religiøse) minoritetsgrupper, er der desuden i det somaliske samfund stor stigmatisering af andre minoritetsgrupper på baggrund af geografisk placering og beskæftigelse.

Bajuni-folket er en mindre etnisk gruppe i det sydlige og centrale Somalia, som oprindelig var fiskere og sømænd. De boede i Kismayo og på Bajuni-øerne (Jula, Madoga, Satarani, Raskamboni, Bungabo, Dudey, Koyoma and Jovay).⁴⁰ Marehan-militser⁴¹ har med magt forsøgt at tvinge Bajuni-folket væk fra øerne, men den aktuelle tilstand er uklar. I 2012 rapporterede UNHCR, at hverken Al-Shabaab eller den somaliske regering er til stede på øerne, og selvom Marehan stadig har kontrollen, foregår der ikke deciderede angreb mod Bajuni-folket.⁴² Nyere oplysninger peger på, at Bajuni-folket er repræsenteret i Mogadishu-distriktet Hamar Weyne.⁴³

Diskriminering og marginalisering forekommer endvidere på baggrund af beskæftigelse; nogle faggrupper er anset for at være på det laveste niveau i det sociale hierarki i det somaliske samfund. De adskiller sig ikke etnisk eller kulturelt fra majoriteten, men de er traditionelt ansatte i jobs, som er anset for at være urene eller uhæderlige. Disse befolkningsgrupper har ikke noget

³³ Ibid. s. 102

³⁴ Canada: Immigration and Refugee Board of Canada, *Somalia: The Reer Hamar and/or Benadiri, including the location of their traditional homeland, affiliated clans and risks they face from other clans* (3. december 2012)

³⁵ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 102

³⁶ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 34

³⁷ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 102

³⁸ Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 – Somalia* (2. juli 2015)

³⁹ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 103

⁴⁰ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 33

⁴¹ Marehan er en subklan til Darood-klanen, jf. afsnit 2.1

⁴² Ibid. s. 34

⁴³ Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014), s. 20

klanmæssigt tilhørsforhold, men de fleste taler samme somaliske dialekt som majoritetsklanerne i det område, hvor de bor.⁴⁴

Fællesbetegnelsen for disse grupper varierer på baggrund af region og beskæftigelse, men følgende kaldenavne er gennemgående i det somaliske samfund: Waable, sab (ikke at forveksle med Saab, jf. afsnit 2.1), og Midgaan (som sommetider kaldes Madhibaan eller Gabooye). Faggrupperne inkluderer frisører, smede, metalarbejdere, garvere, skomagere, pottemagere og snedkere. Waable arbejder endvidere indenfor landbruget og som hyrder og jægere. De udfører ydermere blandt andet omskæring samt bistår som jordemødre.⁴⁵

Der er flere andre mindre minoritetsgrupper, blandt andet Tumul, som geografisk er bosatte i det nordlige og centrale Somalia, samt i nogle byområder i det sydlige Somalia. Yibir siges at have en jødisk baggrund, men praktiserer islam og associeres ofte med overnaturlige kræfter og spirituelle ritualer.⁴⁶

Herudover kan nævnes Galgale (omkring Mogadishu), Gaheyle (i Sanaag), Yahhar, Jaaji (fiskere i det nordlige og centrale Somalia), Musa Dheryo, Guuleed Hadde, Hawr Warsame, Habar Yaqub, Madgal og Warabeeye. Boni og Eyle benævnes sommetider i flæng med de andre minoritetsgrupper. Nogle af de nævnte minoritetsgrupper har et klansystem tilsvarende majoritetsklanernes.⁴⁷

Stigmatiseringen på baggrund af beskæftigelse eller blot mangel på klanmæssigt tilhørsforhold skal ses i lyset af den manglende centralmagt i Somalia:

*"... the limited reach of central authorities in many areas enhances the importance of clan-based security structures and governance through xeer, the complex system of traditional customary law from which many minority groups are sidelined. This exclusion from the dominant clan structure, or membership in a weaker clan, leaves minority groups more vulnerable to property-grabbing, physical attacks, killings and general discrimination. Research by MRG during 2014 in Somalia found that clan-based hierarchies continued to enable widespread sexual violence and other rights abuses against minorities, particularly women."*⁴⁸

Endvidere om marginaliseringen i de større byer, herunder Mogadishu:

*"...those who fall outside the clan structures, specifically minority groups, often cannot access basic services provided for displaced people in the camps, such as water, food and health care."*⁴⁹

3. Klanbeskyttelse

Begrebet "klanbeskyttelse" defineres i EASOs rapport fra august 2014 som: the "facility of an individual to be protected by his clan against violence" by an aggressor from outside the clan.⁵⁰

⁴⁴ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 47

⁴⁵ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 48

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid s. 48-49

⁴⁸ Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 – Somalia* (2. juli 2015)

⁴⁹ Ibid

UNHCR, FN's Flygtningehøjkommissariat, rapporterede i 2014, at betydningen af klanbeskyttelse er blevet undermineret de senere år:

"In some areas of Southern and Central Somalia, clan protection has been undermined in recent years, not only by the ongoing conflict but also by the declining influence of the traditional system of justice due to Al-Shabaab enforcing its own strict interpretation of Sharia law in areas under its control. However, certain clans continue to dominate some regions. In these areas, customary law and protection based on negotiation among clan elders is often only accessible to members of the dominant local clan, putting those from minority groups at a disadvantage."⁵¹

På grund af sammenbruddet i Somalias traditionelle samfundsstruktur, forårsaget af 20 års konflikter og massiv fordrivelse, kan de traditionelle klanstrukturer ikke længere tjene som beskyttelses-mekanisme, især i de større byområder som i for eksempel Mogadishu (jf. afsnit 5 neden). Klanbeskyttelse og konfliktmægling var tidligere understøttet af sædvaneret (xeer), men på grund af presset på klanstrukturen, er de ældres traditionelle autoritet blevet undermineret, og i nogle områder kollapsede.⁵²

De traditionelle klanstrukturer har dog stadig stor betydning, og personer fra minoritetsgrupper er fortsat ekstremt udsatte i Mogadishu og andre dele af det sydlige og centrale Somalia:

"Persons belonging to minority clans or who are not part of the Somali clan lineage system remain at particular disadvantage in Mogadishu and other parts of Southern and Central Somalia. There remains a low sense of Somali social and ethical obligation to assist individuals from weak lineages and social groups. This stands in sharp contrast to the powerful and non-negotiable obligation Somalis have to assist members of their own lineage."⁵³

NOAS (Norsk organisasjon for asylsøkere) rapporterede efter deres fact finding mission i oktober og november 2013, at klanbeskyttelsen i dag er begrænset, og at klanerne ikke kan beskytte deres medlemmer mod angreb fra al-Shabaab. Profilerede personer vil endvidere være i risiko for angreb i myndighedskontrollerede områder.⁵⁴

Kilder oplyste endvidere til NOAS' delegation, at *"...returning to an area where one's clan is based would improve the chances of protection. The clan may be able to give advice on what to do and information about al-Shabaab's activities. A person might feel safer, but clan-based protection is no guarantee of safety."⁵⁵*

Om klanbeskyttelse i al-Shabaab kontrollerede områder, rapporterer EASO:

"... clan protection in areas controlled by Al-Shabaab is limited, but not inexistent. Depending on circumstances, even in these areas, clans may be able to provide protection. Being member of a majority clan may increase the security of an individual."

Generelt fremhæver de her nævnte kilder, at flere faktorer har svækket betydningen af klanbeskyttelse, herunder AMISOM og den somaliske regerings overtagelse af sikkerheden i områder i det sydlige og centrale Somalia, samt al-Shabaabs indførelse af Sharia som erstatning

⁵⁰ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 55

⁵¹ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, (17. januar 2014), s. 8

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid. s. 9

⁵⁴ Norwegian Organisation for Asylum Seekers (NOAS), *Persecution and Protection in Somalia* (April 2014), s. 41

⁵⁵ Ibid.

for xeer. Samtidig fremhæves, at faktorer som al-Shabaabs tilbagetrækning og den generelle mangel på central administration, har øget betydningen af klanbeskyttelse i landsbyområderne. Klanbeskyttelse afhænger derfor af geografi og tidspunkt i det konkrete tilfælde, ligesom mange andre faktorer spiller ind, herunder økonomi og nært slægtskab.⁵⁶

3.1. Klanbeskyttelse i Mogadishu

Somalia har i lang tid været domineret af klansystemet som samfundsstruktur, men da al-Shabaab overtog magten i Mogadishu brød klansystemet i byen sammen. Efter al-Shabaabs tilbagetrækning i august 2011 opstod et tomrum som den føderale overgangsregering (Transitional Federal Government, TFG) ikke kunne fylde. Magtfulde klanledere og militser fra dominerende klaner har forsøgt at fylde tomrummet, hvilket har medført et stigende antal klankonflikter.⁵⁷

Det har vist sig at være vanskeligt at opretholde xeer i det moderne bymiljø, særligt i lyset af de nye konflikter efter TFGs overtagelse af magten. Særligt i Mogadishu har kernefamilien nu indtaget rollen som den primære beskyttelsesmekanisme.⁵⁸

På trods af disse ændringer i magtstrukturen vil mange somaliere fortsat være i større sikkerhed i områder som er domineret af deres egen klan:

“As many neighbourhoods in Mogadishu are reportedly dominated by one clan and sometimes affiliated armed militia, presence in such areas could, depending on the specific circumstances, put a member of another clan at risk. There continue to be reports of clan tensions in the context of a struggle for control of districts, and clan militias are an additional source of insecurity.”⁵⁹

Amnesty International rapporterede til NOAS i forbindelse med deres fact finding mission i oktober og november 2013, at tre kriterier måtte være opfyldte for at et individ skulle have mulighed for at opnå klanbeskyttelse i Mogadishu: medlemskab af en dominerende klan, at individet er fra Mogadishu samt nære familierelationer.⁶⁰

Individer som kommer tilbage til det sydlige og centrale Somalia fra udlandet er endvidere i større risiko for at blive udsat for overgreb. De kan blive mistænkt for at være spioner, især hvis de modtager donorbistand.⁶¹ Amnesty International rapporterede om beskyttelsespotentialer for denne gruppe til NOAS, at *“... potential factors at play included the position of the clan, whether the clan knows the person and whether this person had been in touch whilst being away. ... persons who have lost contact with their family after years abroad are not likely to get protection; returnees must know someone or have someone to introduce them to the clan.”⁶²*

UNHCR bekræfter:

“For Somalis in Mogadishu, it is very difficult to survive without a support network and newcomers to the city, particularly when they do not belong to the clans or nuclear families established in the

⁵⁶ European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014) s. 55

⁵⁷ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 14

⁵⁸ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, 17 January 2014, s. 8

⁵⁹ Ibid s. 8-9

⁶⁰ Norwegian Organisation for Asylum Seekers (NOAS), *Persecution and Protection in Somalia* (April 2014), s. 40

⁶¹ Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014), s. 7

⁶² Norwegian Organisation for Asylum Seekers (NOAS), *Persecution and Protection in Somalia* (April 2014), s. 40

*district in question, or when they originate from an area formerly or presently controlled by an insurgent group, face a precarious existence in the capital.*⁶³

Sikkerhedssituationen for minoritetsgrupper er særdeles omfattende i Mogadishu på grund af den stærke indflydelse fra de dominerende klaner i den lokale politiske struktur; "...*municipal government positions are occupied almost exclusively by Hawiye. The common perception among clan members that Mogadishu and surrounding areas, as territory traditionally inhabited by Hawiye, belong solely to their clan has left them reluctant to share land and other resources with other communities, despite the fact that, as the capital, it now accommodates a wide variety of groups.*"⁶⁴

Mogadishu er opdelt i 16 distrikter.⁶⁵ To separate politistyrker opererer i byen: den ene under kontrol af den centrale regering, og den anden under jurisdiktion af Benidirs regionale administration. Det føderale politi er til stede i alle distrikter, men selvom administrationen af de lokale politistyrker er centraliseret er mange politibetjente mere knyttet til deres klaner og familier end til myndighederne.⁶⁶

For yderligere oplysninger om klansammensætningen og risikofaktorer i de forskellige distrikter i Mogadishu henvises til Dansk Flygtningehjælps South-Central Somalia fact -sheet fra juli 2014.

4. Myndighedsbeskyttelse

De somaliske sikkerhedsstyrker, eller Somali National Army, SNA omfatter det somaliske politi (Somali Police Force, SPF), de nationale væbnede styrker (Somali National Armed Forces, SNAF) samt den nationale efterretningstjeneste (National Intelligence and Security Agency, NISA).⁶⁷

Den provisoriske føderale konstitution fastslår, at de væbnede styrker har ansvaret for at sikre statens suverænitet, selvstændighed og territoriale integritet. Endvidere har det nationale føderale samt statslige politi ansvaret for at beskytte liv, ejendom, fred og sikkerhed.⁶⁸

AMISOM (African Union Mission in Somalia) og SNA arbejder på at opretholde sikkerheden i det sydlige og centrale Somalia; al-Shabaab kontrollerer dog stadig nogle byområder. Forsvarsministeriet har ansvaret for de væbnede styrker, medens politiet falder under både regeringens og de regionale administrationers jurisdiktion.⁶⁹

Ifølge USSD rapporteredes der i 2014 fortsat om mange overgreb begået af de nationale sikkerhedsstyrker, og myndighederne iværksætter sjældent undersøgelser vedrørende overgreb begået af politiet, hæren eller militser.⁷⁰

I slutningen af 2014 bestod hæren af ca. 18.000 soldater; hovedparten af styrkerne var placeret i Middle Shabelle og Lower Shabelle, samt i Bay, Bakool og Gedo regionerne. USSD rapporterer, at

⁶³ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, 17 January 2014, s. 9

⁶⁴ Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 – Somalia* (2. juli 2015)

⁶⁵ Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014), s. 19-21

⁶⁶ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 1.d

⁶⁷ United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015), s. 18

⁶⁸ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 1.d

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

*"The Ministry of Defense exerted stronger control over those forces located in the greater Mogadishu area, extending as far south as Merca, Lower Shabelle region, and west to Baidoa, Bay region, and north to Jowhar, Middle Shabelle region. SNA forces consisted of seven independent brigades. Army forces and pro-government militia operated alongside AMISOM in the areas where AMISOM forces deployed."*⁷¹

UNHCR rapporterede i 2014, at "... lack of authority, discipline and control of government forces and allied armed groups means that government forces often fail to provide protection or security for civilians and are themselves a source of insecurity. Security agencies, such as the police and intelligence services, are, according to reports, frequently infiltrated by common criminal, radical, or insurgent elements."⁷²

Oplysninger fra Human Rights Watch bekræfter, at sikkerhedssituationen i det sydlige og centrale Somalia fortsat er særdeles usikker:

*"The Somali government largely failed to provide security and protect rights in areas under its control. Ongoing insecurity in government-controlled areas, including Mogadishu, and political infighting and reshuffles detracted from progress on justice and security sector reform. Political efforts to establish federal states fuelled inter-clan fighting in some areas."*⁷³

Det somaliske retsvæsen er stort set ikke-fungerende i det sydlige og centrale Somalia. I nogle regioner er der etableret lokale domstole af den i regionen dominerende klan og lovgrundlaget er en kombination af xeer, sharia og formel lov. Retsvæsenet er domineret af klanindflydelse og korrupsion, og myndighederne respekterer ikke afgørelser afsagt af domstolene.⁷⁴

UNHCR uddyber endvidere vedrørende det strafferetlige system:

*"There is, furthermore, no functioning, organized system of criminal justice in Southern and Central Somalia; nor is there any recognized or established authority to administer a uniform application of due process – enforcement of criminal law is reported to be haphazard to non-existent."*⁷⁵

5. Flygtningenævnets praksis⁷⁶

I første halvår af 2015 har Flygtningenævnet truffet afgørelse i 69 sager vedrørende Somalia. Der er givet afslag i 58 sager og i fem sager er ansøger blevet meddelt beskyttelsesstatus (B-status). Langt størstedelen af de afslag, som er givet, er troværdighedsafslag. Herudover har nævnet truffet afgørelse i tre udsendelsessager, og i tre sager vedrørende statusændring. I sidstnævnte sager er der givet afslag til alle seks ansøgere.

5.1. Tilladelser

⁷¹ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 1.d

⁷² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, 17 January 2014, s. 6

⁷³ Human Rights Watch, *World Report 2015: Somalia* (29. januar 2015)

⁷⁴ United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015), afsnit 1.d

⁷⁵ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, 17 January 2014, s. 7

⁷⁶ Følgende praksisgennemgang er baseret på de sager Dansk Flygtningehjælp har modtaget fra Flygtningenævnet.

I følgende, udvalgte sager er der givet opholdstilladelse til ansøgeren efter udlændingelovens § 7. I en enkelt sag henviser nævnet til, at ansøgers klantilhørsforhold har haft afgørende betydning for sagens udfald. Resterende tilladelser henviser til usikre forhold i dele af det sydlige og centrale Somalia.

I marts 2015 meddelte Flygtningenævnet B-status til en mand af klanen Ashraf fra Abaaley (ved Belet Weyne), Somalia. Ansøger henviste som asylmotiv til, at han ved en tilbagevenden til Somalia frygter at blive dræbt af repræsentanter fra Hawadle-klanen grundet en jordkonflikt. Et samlet nævn kunne ikke lægge ansøgers forklaring til grund, ligesom sprogtesten konkluderede, at ansøgers sprogstamme er forenelig med sprogstammen i det nordlige Somalia. Uanset dette fandt et flertal i nævnet, at *"det ikke kan afvises, at Al-Shabaab har kontrollen i det område, hvor ansøgerens hjemby Abaaley er beliggende. Flertallet kan derfor endvidere ikke afvise, at ansøgeren ved en tilbagevenden hertil ikke kan opnå beskyttelse fra myndighederne, og at det videre må antages, at ansøgeren vil være i reel risiko for overgreb i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 3 ved sin blotte tilstedeværelse i området."* Flertallet henviste blandt andet til Dansk Flygtningehjælps South-Central Somalia Country fact sheet fra juli 2014 og Human Rights Watch Somalia Country Summary fra januar 2015.

I februar 2015 meddelte Flygtningenævnet B-status til en mand af hovedklanen Hawiye, klan Hawadle og underklan Adan Warsame, fra Buulo Burde, Somalia. Ansøger henviste til, at han frygter at blive slået ihjel af medlemmer af al-Shabaab og medlemmer af Bal'cade-klanen eller Ali Madhaweyne-klanen. Flygtningenævnet kunne ikke lægge ansøgers forklaring til grund, men udtalte, *"at det af Nævnets baggrundsoplysninger fremgår, at Al-Shabaab er fordrevet fra Bulu Burde, men at Al-Shabaab stadig fortsat har magten i en stor del af området omkring byen, og på baggrund [af] de seneste baggrundsoplysninger fra Human Rights Watch og Sahabi fra januar 2015, hvorefter Al-Shabaab blokerer adgangsveje til Bulu Burde, kan det ikke udelukkes, at situation i området er så usikker, at enhver ved sin blotte tilstedeværelse er i risiko for overgreb, omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2."*

Flygtningenævnet meddelte i februar 2015 B-status til en enlig kvinde fra Buulo Burde, Somalia. Ansøgeren er etnisk boon, tilknyttet subklanen Musa Dheryo. Kvinden har opholdt sig i ca. 20 år i Saudi Arabien, og Flygtningenævnets flertal finder i den forbindelse, *"at ansøgeren, der er uden nogen egentlig tilknytning til Somalia, efter de foreliggende baggrundsoplysninger om forholdene i Somalia, og med hendes baggrund, herunder som boon og tilknyttet mindretalsklanen Musa Dheryo, er omfattet af artikel 3 i den Europæiske Menneskerettighedskonvention og dermed skal have beskyttelsesstatus efter udlændingelovens § 7, stk. 2."*

5.2. Afslag

I følgende, udvalgte afgørelser er der givet afslag til ansøgere, der på grund af deres klanmæssige tilhørsforhold, angiver at være i risiko for forfølgelse ved en eventuel tilbagevenden til det sydlige og centrale Somalia. I ganske få af disse sager forholder Flygtningenævnet sig til ansøgers klankonflikt. I en af de tre udsendelsessager henviser nævnet til, at "det fremgår af Flygtningenævnets baggrundsoplysninger om Mogadishu, at risikoen for overgreb på grund af klantilhørsforhold er lav, og at der ikke er klanbaserede konflikter i Mogadishu i dag."

Et flertal i Flygtningenævnet meddelte i februar 2015 afslag til en mand der er etnisk Shikhaal fra Sarinleey i Jarinleey-Gedo i det sydlige Somalia. Ansøger henviste som asylmotiv til, at han ved en tilbagevenden til Somalia, frygter at blive dræbt af medlemmer fra Marehan-klanen, idet ansøgers broder forulykkede med en rutebil, hvor seks personer fra Marehan-klanen mistede livet. Flygtningenævnets flertal kunne ikke lægge ansøgers forklaring til grund og fandt ikke *"at de generelle forhold i Jarinleey-Gedo-området, hvor al-Shabaab efter baggrundsoplysningerne udøver*

en vis kontrol, er af sådan karakter, at ansøgeren, der ikke har en konflikt med al-Shabaab, og som fremstår fuldstændig uprofileret, risikerer sådanne overgreb, at han er omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2.”

I februar 2015 meddelte Flygtningenævnet endvidere afslag til en enlig kvinde fra Qoryooley . Ansøger, der tilhører klanen Gabooye, henviste som asylmotiv til, at hun ved en tilbagevenden til Somalia, frygter forfølgelse fra personer tilhørende Abgal-klanen og al-Shabaab. Et flertal i Flygtningenævnet afviste ansøgers forklaring som utrovædig, og fandt ikke, at ansøger ved en tilbagevenden til sit hjemland ville være i risiko for asylbegrundende forfølgelse. Flygtningenævnet bemærkede, at *”de generelt vanskelige forhold i Somalia for kvinder, herunder kvinder fra mindretalsklaner som ansøgers, kan ikke føre til et andet resultat.”*

Flygtningenævnet meddelte i marts 2015 afslag til en mindreårig mandlig ansøger af klanen Ajuraan fra Janeele i Shabelle Hoose. Ved en tilbagevenden til Somalia, frygter ansøger, at blive undertrykt på grund af sit klientilørsforhold. Derudover frygter han at blive udsat for overgreb på grund af sin families konflikter. Flygtningenævnet lagde i det væsentligste ansøgers forklaring til grund, men fandt ikke, *”at ansøgers forklaring om de omstændigheder som har ført til hans udrejse Somalia, og som begrunder hans frygt for at vende tilbage til hjemlandet kan danne grundlag for en opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7.”*

I maj 2015 blev der givet afslag til en anden mindreårig mandlig ansøger af Biyomaal-klanen fra Merca, Shabelle Hoose. Flygtningenævnet lægger ansøgers forklaring til grund, men *”finder ikke, at ansøgeren er i reel risiko for tvangsrekruttering fra al-Shabaab, selvom han blev registreret på deres liste, da de opsøgte hans skole i Merca. Nævnet bemærker herved, at al-Shabaab nu i knapt to år ikke har haft magten i Merca, selvom de nok i et vist omfang er til stede, og at der ikke er grundlag for at antage, at ansøgeren vil være i tilstrækkelig risiko som følge af registrering. Nævnet finder heller ikke, at de klankonflikter som ansøgeren har påberåbt sig, er af sådan karakter, at ansøgeren risikerer overgreb som følge heraf.”*

6. Udsendelse

Ifølge Rigspolitiet har det *”gennem en årrække – på baggrund af den politiske og sikkerhedsmæssige situation i Somalia – ikke været muligt tvangsmæssigt at udsende til andre områder i Somalia end Somaliland.”*⁷⁷

En delegation med repræsentanter fra Justitsministeriet og den danske ambassade i Nairobi holdt i september 2014 møde i Mogadishu med somaliske ministre og højtstående somaliske embedsmænd. I den forbindelse tilkendegav de somaliske myndigheder, at man ville overholde sin forpligtelse til at tilbagetage egne statsborgere, og ministeriet modtog den 22. oktober 2014 fra de somaliske myndigheder en principiel accept af udsendelse af 5 personer med mulighed for flere.⁷⁸

I maj 2015 blev fire somaliske mænd tvangsmæssigt udsendt til Mogadishu.

7. Kilder

- CIA World Factbook
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>

⁷⁷ Rigspolitiet, *Status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere 2014*, (april 2015), s. 8

⁷⁸ Ibid.

- European Union: European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information report. South and Central Somalia Country overview*, (august 2014)
<https://easo.europa.eu/wp-content/uploads/COI-Report-Somalia.pdf>
- United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - South and central Somalia: Majority clans and minority groups*, (16. marts 2015)
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/414224/CIG_SOM_Clans_and_MGs_March_2015.pdf
- UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia*, (17. januar 2014)
<http://www.refworld.org/docid/52d7fc5f4.html>
- Amnesty International, *Somalia: Mogadishu cannot qualify as an Internal Flight Alternative* (26 September 2013)
<http://www.refworld.org/docid/524574664.html>
- United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (USSD), *Country Reports on Human Rights Practices for 2014* (25. juni 2015)
<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>
- Dansk Flygtningehjælp, *South-Central Somalia Country fact-sheet*, (august 2014)
https://flygtning.dk/fileadmin/uploads/pdf/danmark_PDF/asyl_PDF/flygtningenaevn/South-Central_Somalia_fact_sheet_-_FINAL_-_250814.pdf
- Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 – Somalia* (2. juli 2015)
<http://www.refworld.org/docid/55a4fa4313f.html>
- Canada: Immigration and Refugee Board of Canada, *Somalia: The Reer Hamar and/or Benadiri, including the location of their traditional homeland, affiliated clans and risks they face from other clans* (3. december 2012)
<http://www.refworld.org/docid/51e4facb4.html>
- Norwegian Organisation for Asylum Seekers (NOAS), *Persecution and Protection in Somalia* (April 2014)
http://www.noas.no/wp-content/uploads/2014/04/Somalia_web.pdf
- LIFOS, Migrationsverket, *Government and Clan system in Somalia. Report from Fact Finding Mission to Nairobi, Kenya, and Mogadishu, Hargeisa and Boosaaso in Somalia in June 2012*, s. 24 (5. marts 2013)
<http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=29575>
- Landinfo, *Temanotat Somalia: Beskyttelse og konfliktløsningsmekanismer*, (6. juli 2012)
http://www.landinfo.no/asset/2109/1/2109_1.pdf
- Human Rights Watch, *World Report 2015: Somalia* (29. januar 2015)
<https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/somalia>
- Rigspolitiet, *Status på arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere 2014*, (april 2015)

<http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2015/Statusredegørelse%20for%202014.pdf>